

“ ” 2020 p.

АНОТАЦІЯ

Костоправов Олександр Юрійович, «Підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів сучасного морського порту (на прикладі ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ»)). Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05052 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка», - Одеський національний економічний університет – Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає міжнародна конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти міжнародної конкурентоспроможності послуг порту, визначаються чинники, що на неї впливають, досліджено методи оцінки міжнародної конкурентоспроможності порту.

Проаналізовано сучасний стан організації діяльності ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ» із надання послуг. Визначено чинники міжнародної конкурентоспроможності послуг підприємства. Оцінено міжнародну конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ»)).

Запропоновано напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ»)), зокрема за рахунок організаційних заходів та удосконалення портової логістики.

Ключові слова: морський порт, міжнародна конкурентоспроможність послуг порту, перевалка вантажів, оброблення вантажів, ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

ANNOTATION

Kostopravov Oleksandr, «Increasing the international competitiveness of services in international cargo handling and transportation of a modern seaport (on the example of SE «Sea trade port «Chornomorsk»)). Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 6.05052 "International Economic Relations" under the educational program "International Economics" - Odessa National University of Economics - Odessa, 2020

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the international competitiveness of services for international processing and transportation of goods of the SE «Sea trade port «Chornomorsk».

The theoretical aspects of the international competitiveness of port services are considered in the work, the factors influencing it are determined, the methods of assessment of the international competitiveness of the port are investigated.

The current state of organization of activities of SE «Sea trade port «Chornomorsk» for the provision of services is analyzed. Factors of international competitiveness of enterprise services are determined. The international competitiveness of services for international handling and transportation of goods of the SE «Sea trade port «Chornomorsk» was assessed.

The directions of increase of the international competitiveness of services on the international processing and transportation of cargoes of SE «Sea trade port «Chornomorsk», in particular at the expense of organizational actions and improvement of port logistics are offered.

Keywords: seaport, international competitiveness of port services, cargo handling, cargo handling, SE «Sea trade port «Chornomorsk».

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖІВ МОРСЬКОГО ПОРТУ.	7
1.1. Поняття та особливості міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів.	7
1.2. Узагальнення чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів морського порту	13
1.3. Методи визначення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів морського порту	20
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖІВ ДП «МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ «ЧОРНОМОРСЬК».	26
2.1. Організаційно-економічна характеристика ДП «МТП «Чорноморськ» як суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності	26
2.2. Аналіз чинників впливу на міжнародну конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів ДП «МТП «Чорноморськ»	38
2.3. Аналіз стану та показників міжнародної конкурентоспроможності послуг ДП «МТП «Чорноморськ».	47
Висновки до розділу 2	3
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСЛУГ З ОБРОБЛЕННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖІВ ДП «МТП «ЧОРНОМОРСЬК».	54
3.1. Організаційні заходи з удосконалення міжнародної конкурентоспроможності послуг ДП МТП «Чорноморськ»	54
3.2. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг ДП МТП «Чорноморськ» за рахунок логістичної складової	60
Висновки до розділу 3	65
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. У сучасних умовах показники діяльності порту є одним із найважливіших показників ведення конкурентоспроможної торгівлі на міжнародному рівні. Потрібно дослідити не лише показники одного порту, але і його конкурентів, щоб можна було проаналізувавши данні зробити висновки для підвищення ефективності діяльності. Сфера перевезень вантажів морськими шляхами є дуже актуальна у світі та особливої уваги її варто приділити у нашій країні через вигідне географічне становище. Українські порти є невід'ємною частиною світової конкуренції у сфері перевезення морських вантажів, тому її неминуче торкаються всі процеси та закони притаманні світовій конкуренції у цій сфері. Результатом цього є відчутне загострення міжнародної конкурентної боротьби як на внутрішньому ринку перевезень так і на зовнішніх ринках, саме тому підприємствам визначеної галузі необхідно удосконалювати ефективність діяльності та підвищувати міжнародну конкурентоспроможність послуг, враховуючи передовий досвід успішних портів. Вищевикладене обумовлює вибір теми роботи та її актуальність.

Комплексний підхід до визначення особливостей та удосконалення діяльності портів знаходить відображення у дослідженнях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених: Степанець І.А., Кобзева Т.Я., Кочетов А.А., Дем'янченко А. Г., Гумерова Т.С., Булько Є.А. та інших. Однак у динамічних умовах, в яких проходить розвиток світового ринку у портовій сфері, питання удосконалення діяльності та підвищення міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств даної галузі залишається актуальним.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є аналіз сучасного стану та визначення перспектив підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

Для реалізації поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- ✓ дослідити поняття та особливості міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів;
- ✓ узагальнити чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів морського порту;
- ✓ узагальнити методи визначення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів морського порту;
- ✓ надати організаційно-економічну характеристику діяльності ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ» як суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності;
- ✓ проаналізувати чинники впливу на міжнародну конкурентоспроможність послуг з оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ» та зробити SWOT-аналіз;
- ✓ знайти шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності послуг з міжнародного оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність послуг з оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні заходи із удосконалення послуг з оброблення та транспортування вантажів ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи дослідження, як табличний та графічний методи, порівняння і прогнозування, узагальнення, методи математичної статистики та економічного аналізу. Використано офісний пакет MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи було використано фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних вчених із проблем

діяльності портової сфери, нормативно-правові документи, Інтернет-джерела, внутрішню звітність ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел кількістю 51 найменування. Основний зміст викладений на 78 сторінках.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення дослідження міжнародної конкурентоспроможності послуг морського порту можна дійти наступних висновків:

1. Після дослідження понять міжнародної конкурентоспроможності портових послуг і її особливостей ми прийшли до висновку, що розвиток інфраструктури та покращення інвестиційного клімату вкрай важливо для ефективного розвитку портової галузі в цілому. Щодо конкурентоспроможності, то тут можна відмітити різні погляди на тему її удосконалення, але спільним є одне твердження, що міжнародна конкурентоспроможність портових послуг визначається наявністю конкурентних переваг які змусять клієнтів обрати один порт серед інших.
2. Міжнародна конкурентоспроможність послуг порту – це здатність морського порту надавати послуги, що виникають із торговельного мореплавства щодо обслуговування суден, перевезення вантажів і пасажирів, які за ціновими і нецінових (якісним і кількісним) характеристикам більш привабливі для споживачів (судновласників, вантажовідправників і пасажирів), ніж послуги іншого морського порту.
3. На підставі проведеного аналізу робіт на тему конкурентоспроможності портів були виявлені фактори, які впливають на місце порту на загальному ринку морських вантажоперевезень. Фактори конкурентоспроможності портових послуг зумовлені характером портової діяльності, а в забезпеченні конкурентоспроможності портових послуг на регіональних і світових ринках як головний чинник виступає їх якість, т. к. в сучасних умовах саме якість забезпечує скорочення часу на проходження вантажів і відповідних витрат, збільшує пропускну здатність портів, скорочує пошкодження вантажів під час вантажно-розвантажувальних та інших операцій, забезпечує безпеку в порту і ін. Крім того, конкурентоспроможність портових послуг залежить від подолання деструктивних чинників діяльності портів, удосконалення системи

забезпечення переміщення вантажів, контролю за дотриманням всіх екологічних норм.

4. Чорноморський морський торговельний порт займає ключове положення на стику головних транспортних шляхів між Європою і Азією, північчю і півднем, Центральною та Східною Європою, промислово розвиненими районами України, Росії, Казахстану та морськими комунікаціями, які ведуть через Середземне море в Атлантику та Індійський океан. Найважливішою характеристикою Чорноморського порту є його універсальність. Спеціалізовані термінали порту з великим парком перевантажувальної техніки і вантажозахоплювальних пристроїв дозволяють перевантажувати широкий діапазон вантажів - генеральні, в т. ч. контейнери і вантажі, що перевозяться судами РО-РО, навалочні, наливні.

5. Суховантажні сипучі вантажі є найбільш вагомим вантажем в МТП Чорноморськ у 2018 та 2019 роках, цей показник зріс на 24.5%, найгіршим вантажем за обсягами є наливні вантажі. Найгірший показник з приросту у відсотках є також продовольчі вантажі, а крайщий показник займають руди з 1412% приростом. У Чорноморському порту найкращим показником по імпорту є хімічні та мінеральні добрива (+ 836.3%), найгіршим показником є будівельні вантажі (-59.4 %). А найкращим за показником у тоннах є також контейнерні вантажі. Найкращим показником у відсотковому зростанні по експорту є суховантажні сипучі вантажі, найгірший показник у продовольчих вантажів, а у еквіваленті в тонах найкраще місце у суховантажних сипучих вантажів.

6. Грунтуючись на SWOT-аналізі та PEST-аналізі, можна зробити наступні висновки. На підставі географічного положення МТП Чорноморськ може скористатися можливостями, які пов'язані з зростанням обсягів вантажопотоків, розвитком транспортних коридорів і логістичних центрів. На підставі компетентності і кваліфікації в менеджменті порт може скористатися можливостями, які пов'язані з ростом економіки, розширенням міжнародного співробітництва. Слід слідкувати за зміною потреб і вимог клієнтури,

зростанням конкурентоспроможності сусідніх портів. Порту необхідно прагнення до універсальних і спеціалізованих перевантажувальних комплексів.

7. Надалі розглянутопорівняльні показники конкурентоспроможності порту з іншими портами України за однією з головних сфер його діяльності – перевалки зернових та продовольчих культур. Слід зазначити, що конкуренція за вантажопотік зерна в морських портах України загострилася. Фактично, в чотирьох найбільших портах Чорного моря сконцентровано понад 90% експортного вантажопотоку продукції основної зернової групи, зернобобових та олійних культур, а також продуктів їх переробки.

8. Для оцінки конкурентоспроможності морських портів з позицій міжпортового конкуренції у першому розділі роботи запропоновано та описано метод «Аналіз середовища функціонування». Можна відмітити, що порт МТП Чорноморськ досить ефективно використовує наявні потужності (88,6%), але між тим за показником міжпортової конкуренції він демонструє лише 3,1%. Його випереджає як порт Одеса, так і порти Трабзон, Батумі, Констанца, Бургас, Южний, Кавказ.

9. За допомогою побудови багатокутника міжнародної конкурентоспроможності послуг порівняємо показники конкуренції між лідером портом Констанца та МТП Чорноморськ. Таким чином, можна відзначити, що МТП Чорноморськ, в першу чергу, відстає за такими показниками як високотехнологічне підёмне обладнання, фінансовий стан, швидкість обслуговування суден.

10. Пропонується алгоритм формування конкурентної стратегії порту на основі інституційного підходу і маркетингу взаємодії, що зумовить завоювання лояльності покупців послуг внаслідок підвищення цінності послуг (вигоди, яку покупець отримує від задоволення своїх побажань) через персоніфікацію і розвиток довгострокових відносин з клієнтом, а також реалізацію ресурсу партнерських відносин учасників вузла (маркетингове взаємодія).

11. Пропонується сформувати портовий кластер, здатний запропонувати повний спектр логістических послуг, а саме: GLS (general logistic services) -

зберігання, прийом, затарка / растарка контейнерів / автотранспорту, консолідація, комплектування, контроль запасів, cross-docking та VAS (value added services): упаковка, маркування, в окремих випадках завершення виробництва, складання; postponement (відкладання) - відстрочка певних виробничих операцій, сплати митних зборів до самого останнього моменту; реверсивна логістика - контроль і переміщення повернутого товару (бракованого, використаного, з вийшли терміном придатності); митні операції; інформаційні технології - контроль запасів і всіх операцій з вантажем в режимі реального часу, електронний документообіг та ін.

12. Розвиток логістичної інфраструктури порту і комплексу послуг, що надаються тісно пов'язані з природою планування виробничих і логістичних процесів в ланцюгах поставок промислових і торгових компаній. Підходи, які використовуються глобальними виробниками продукції FMCG-сектора в логістиці і SCM, часто реалізуються в умовах концепції «Lean» (бережливого виробництва) і гнучких процесів (Agile Processes), де перші сфокусовані на ціновій ефективності та довгострокових прогнозах, в той час як останні сфокусовані на швидкій відповіді на запити клієнта і короткому часу виконання замовлень.

13. Впровадження запропонованого алгоритму в діяльність МТП Чорноморськ забезпечить формування його конкурентної переваги з урахуванням динамічних умов зовнішнього і внутрішнього конкурентного середовища, а також зумовить завоювання лояльності покупців послуг внаслідок реалізації ресурсу взаємодії і персоніфікації відносин, що підвищить його привабливість на світовому ринку портових послуг.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Институты конкурентной политики в регулировании новой индустриализации [Текст] / отв. ред. И. Р. Курнышева; науч. ред. А. Е. Городецкий. — М.: ИЭ РАН, 2012. — 272 с.
2. Маслак О. І., Квятковська Л. А., Кулінічев П. К. Конкуренція: її сутність та особливості в умовах глобалізації. Технологический аудит и резервы производства — № 3/3(17), 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%98%D0%BD%D0%BD%D0%B0/Downloads/Tatrv_2014_3.3_15.pdf
3. Спиридонова Г. В. Международная конкурентоспособность: понятие, сущность и модели основных международных конкурентных стратегий // Всероссийский журнал научных публикаций. 2013. №1 (16). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnaya-konkurentosposobnost-ponyatie-suschnost-i-modeli-osnovnyh-mezhdunarodnyh-konkurentnyh-strategiy> (дата обращения: 15.01.2020).
4. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник, - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
5. Нуримбетов Р.І. Факторы конкурентоспособности в условиях рынка // Международный журнал экспериментального образования. – 2015. – № 8 (часть 3) – С. 343-347 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.expeducation.ru/ru/article/view?id=8137>
6. Фролов С. В. Международная конкурентоспособность национальной экономики (Актуальные вопросы теории и практики): Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.14 : Москва, 2003 149 с. РГБ ОД, 61:03-8/2889-4 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dslib.net/economika-mira/mezhdunarodnaja-konkurentosposobnost-nacionalnoj-jekonomiki.html>
7. Драгунова И. В. Оценка конкурентоспособности в сфере услуг // Экономический журнал. 2010. №19. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-konkurentosposobnosti-v-sfere-uslug> (дата обращения: 15.01.2020).

8. Гришков А. Ф. Современные тенденции конкуренции и ее особенности в сфере услуг // Петербургский экономический журнал. 2015. №4. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-konkurentsii-i-ee-osobennosti-v-sfere-uslug> (дата обращения: 05.02.2020).
9. United Nations Conference on Trade and Development. Review of Maritime Transport 2019. Printed at United Nations, Geneva 1917380 (E) – October 2019. Available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/rmt2019_en.pdf
10. Marine Insight. What Are Different Types of Ports For Ships? Available at: <https://www.marineinsight.com/ports/what-are-the-various-types-of-ports/>
11. Офіційний сайт Верховної Ради України. Про затвердження Правил надання послуг у морських портах України Мінінфраструктури. Наказ, Правила від 05.06.2013 № 348, редакція від 23.09.2014. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1401-13>
12. Вербило О.М. Тенденции в логистике, влияющие на конкурентоспособность портов. Логистика и управление цепями поставок, №4 (51) август 2012 г. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://lscm.ru/index.php/ru/po-rubrikam>
13. Куценко С.В.. Факторы конкурентоспособности портовых услуг // Научные сообщения [Электронный ресурс] Режим доступа: http://kafmen.ru/library/compilations_vak/eiu/2011/5/p_137_143.pdf
14. Ботнарюк М. В. Конкурентоспособность портовой услуги: социальный аспект // Вестник государственного университета морского и речного флота им. адмирала С.О. Макарова. 2015. №1 (29). [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/konkurentosposobnost-portovoy-uslugi-sotsialnyu-aspekt> (дата обращения: 03.03.2020).
15. Сайт ЦТС Консалтинг. Анализ рынка портовых услуг. [Электронный ресурс] Режим доступа: https://www.cfts-consulting.com/products/ports/port_services_market_analysis
16. Бодровцева Н.Ю. Формирование конкурентной стратегии морского транспортного узла в контексте институционального подхода и маркетинга

взаимодействия // Маркетинг в России и за рубежом, №5 год - 2012
[Электронный ресурс] Режим доступа: <https://dis.ru/library/520/33013/>

17. Blohins V. Analysis of Factors Affecting the Competitiveness of Ports. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 26, 2017. 179-189. Available at: <https://docplayer.ru/70661270-Analiz-faktorov-okazyvayushchih-vliyanie-na-konkurentosposobnost-portov.html>

18. Меркт Е.В. Фактори підвищення конкурентоспроможності порту / Є. В. Меркт // Розвиток методів управління и господарювання на транспорті. - Одеса: ОДМУ. - 2001. - Вип. 8. - С. 74-85.

19. Чекаловец В.І. Якість портової продукції і його основні характеристики / В.І. Чекаловец, Ю.А. Наврозова // Транспорт. - 2009. - № 42 (574). - С. 72-77.

20. Бодровцева Н.Ю. Систематизация факторов и показателей оценки конкурентоспособности морских портов // ТДР. 2017. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sistematizatsiya-faktorov-i-pokazateley-otsenki-konkurentosposobnosti-morskih-portov> (дата обращения: 05.05.2020).

21. Куценко С.В. Проблеми розвитку морського транспорту АР Крим як складової транспортного комплексу України / С.В. Куценко // Проблеми та перспективи розвитку транспортних систем в умовах реформування залізничного транспорту: управління, економіка і технології. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. - Сер. «Економіка і управління». - К.: ДЕДУТ, 2011. - С. 131-133.

22. Бодровцева, Н. Ю. Оцінка конкурентоспроможності морських портів з використанням методу «Аналіз середовища функціонування» / Н.Ю. Бодровцева. - Текст: безпосередній, електронний // Проблеми і перспективи економіки і управління: матеріали VI Міжнар. Наук. Конф. - Санкт-Петербург: Своє видавництво, 2017. - С. 208-213. [Електронний ресурс] Режим доступа: <https://moluch.ru/conf/econ/archive/263/13421/>

23. Ботнарюк М. В. Приоритеты развития морской портовой инфраструктуры в современных условиях / М. В. Ботнарюк. // Вестник государственного

- университета морского и речного флота имени адмирала С. О. Макарова. — 2013. — № 2. — С. 136–143
24. Лазаренко А.А. Етапи проведення аналізу конкурентоспроможності організації / А.А. Лазаренко. - Текст: безпосередній, електронний // Молодий вчений. - 2014. - № 2 (61). - С. 479-484. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/61/8945>
25. Кривоножко В. Є., Личева А.В. Аналіз діяльності складних соціально-економічних систем. // М.: Видавничий відділ факультету ВМиК МГУ імені В. І. Ломоносова; МАКС Пресс, 2010. - 208 с.
26. Володін А. В., Кривоножко В. Є., Рижих Д. А., Уткін О. Б. Побудова тривимірних перетинів в аналізі ефективності складних багатовимірних систем на основі параметричних оптимізаційних алгоритмів. / Журнал обчислювальної математики і математичної фізики. // М.: 2004. Т. 44, № 4, С. 623-639 .
27. What Role for Academic Research? // The Asian Journal of Supine and Logistics, Volume 29, Number 2, August 2013, pp. 207-228.
28. Королева Е.А. Сущность качества транспортно-экспедиционного обслуживания / Е.А. Королева, Е.В. Филатова. // Вестник государственного университета морского и речного флота имени адмирала С. О. Макарова. — 2013. — № 3(19). — С. 152–157
29. Офіційний сайт МТП «Чорноморськ». [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://seaport.com.ua/>
30. Сайт ООО Сиф-Сервис: агентирование морских судов и экспедирование грузов в Украине. Черноморский морской порт [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.sifservice.com/index.php/informatsiya/porty-ukrainy/morskie-porty/item/23-ilichevsk-morskoy-port>
31. Адміністрація морських портів України. Загальні обсяги переробки вантажів стивідорними компаніями в морських портах за січень —грудень 2019 року (факт). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.uspa.gov.ua/pokazniki-roboti>

32. Адміністрація морських портів України. Загальні обсяги переробки вантажів стивідорними компаніями в морських портах за січень —грудень 2018 року (факт). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.uspa.gov.ua/pokazniki-roboti>
33. Дані сайту Support to the Implementation of the Transport Strategy of Ukraine [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.transport-ukraine.eu/>
34. Филипенко А.О. Аналітична записка: Щодо стратегічних пріоритетів реалізації потенціалу України як морської держави /А. О. Филипенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.niss.gov.ua/articles/490/>
35. Згуровський М.З., Перевезра К.В. Методика побудови сценаріїв розвитку України з використанням SWOT-аналізу / М.З. Згуровський, К.В. Перевезра // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2009. – № 2. – С. 7–17.; SWOT-анализ: сильные и слабые стороны, возможности и угрозы / Л. Симкин, С. Дибб. Практическое руководство по сегментированию рынка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iteam.ru>.
36. Шляхта О. М. SWOT-аналіз як інструмент стратегічного менеджменту підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Шляхта // Економічний простір / Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. – 2012. – Вип. 68. – С. 301-309. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2012_68_35
37. Сайт Ліга Бізнес. Названы крупнейшие порты Украины по итогам года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.liga.net/ekonomika/transport/novosti/nazvany-krupneyshie-porty-ukrainy-po-itogam-goda>
38. Адміністрація морських портів України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.uspa.gov.ua/pokazniki-roboti>
39. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. 6-те вид. перероб. та доп. Навчальний посібник / За ред. Козак Ю.Г., Сукач О.О., Бурлаченко Д.М. – К.: «Центр учбової літератури», 2020. – 268 с.
40. Козак Ю.Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: кредитно-модульний курс: навч. посібник / Ю. Г. Козак, І. Ю.

- Сіваченко, Н. С. Логвінова [та інші] / за ред. І. Ю. Сіваченко, Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової. – 3-тє видання, перероблене та доповнене. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
41. Куц С.П. Маркетинг взаимоотношений на промышленных рынках. Специальность 08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством (Маркетинг). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук Санкт–Петербург 2007, 46 с.
 42. Ветренко Л.Д. Управление работой морского порта : учебник. – 2-е изд. – СПб. : ЗАО «Строка», 2000. – 289 с.
 43. Notteboom Theo, Rodrigue Jean-Paul. Re-Assessing Port-Hinterland Relationships in the Context of Global Commodity Chains // ITMM, Antwerp, Belgium, 2008.
 44. Khalid Bichou. Port operations, planning and logistics// INFORMA London, 2009 – p 205-245.
 45. Порт в транспортной логистике – под. редакцией Степанова А.Л.- СПб.: ГМА им. адм. С.О. Макарова, 2008 г., 280 с.
 46. Степанов А.Л. Эволюция портов и экспедиторской деятельности – основа транспортной логистики // Эксплуатация морского транспорта – 2007- №4(50) – С.6-9.
 47. Кайгородцев А.А., Русинов И.А. Развитие «Сухих портов» в современной транспортно-логистической системе // ТДР. 2017. №5. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-suhih-portov-v-sovremennoy-transportno-logisticheskoy-sisteme>.
 48. Пархотько А.В., Зинченко С.Г. Синтез логистических информационных потоков морского порта // ГВУЗ «Приазовский государственный технический университет». 2015. №31. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/sintez-logisticheskikh-informatsionnyh-potokov-morskogo-porta>.
 49. Титов, А. В. Построение модели логистического транспортного терминала на примере порта Оля / А. В. Титов // Логистика: Современные

тенденции развития // VI Международная научно-практическая конференция 19, 20 апреля 2007 г. / А. В. Титов, А. Л. Степанов, М. С. Турпищева; тез. докл. / Ред. колл: В. С. Лукинский, С. А. Уваров, Е. А. Королева. - СПб. : СПбГИЭУ, 2007.-421 с.

50. Титов А. В. Методика разработки стратегии порта в конкурентной среде / А. В. Титов // Труды VIII Международной научно-практической конференции молодых ученых, студентов и аспирантов «Анализ и прогнозирование систем управления» / А. В. Титов; в 2 ч. - СПб.: СЗТУ, 2007. - 218 с.

51. Уханова І.О., Могілевська Є.В. Перспективи розвитку регіональної торгівлі послугами міжнародного транспорту за умов дії зони вільної торгівлі України та ЄС (на прикладі Одеського регіону) // Науковий вісник · Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – 2019. - № 2 (265). – С. 38-51. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2019/265/page.php?id=abstract/ukr/217-235>